
PRÍRUČKA K VEREJNÉMU OBSTARÁVANIU PRE PRIJÍMATEĽOV

projektov v rámci výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie prostriedkov pre žiadateľov rozvojových projektov transformácie regiónu Národného parku Muránska planina a Poloniny

Komponent 5, Investícia 1

Verzia 1.0, 25.05.2023

Obsah

1	SKRATKY	3
2	ÚVOD	5
3	POSTUPY ZADÁVANIA ZÁKAZIEK, KTORÉ SA NEVZŤAHUJE ZVO	6
3.1	Všeobecné pravidlá.....	6
3.2	Postupy procesu obstarávania.....	7
3.2.1	Prieskum trhu	8
3.2.2	Pravidlá pre zadávanie zákaziek do 10 000 EUR bez DPH.....	11
3.3	Odborný/znalecký posudok	11
3.4	Predkladanie dokumentácie z obstarávania na kontrolu.....	13
3.5	Kontrola obstarávania.....	13
3.6	Zmeny plnenia zmluvného vzťahu	14
3.7	Konflikt záujmov v obstarávaní	14
3.8	Kolúzne správanie v obstarávaní	15
4	POSTUPY ZADÁVANIA ZÁKAZIEK SPADAJÚCICH POD ZVO.....	15
4.1	Zadávanie nadlimitných a podlimitných zákaziek	16
4.2	Zadávanie zákaziek s nízkou hodnotou	16
4.2.1	Pravidlá pre zadávanie zákaziek s nízkou hodnotou cez vlastný (internetový) prieskum	17
4.2.2	Pravidlá pre zákazky s nízkou hodnotou zadávané oslovením záujemcov	18
4.2.3	Pravidlá pre zákazky s nízkou hodnotou zadávané na základe zverejnenia výzvy na predkladanie CP	19
4.3	Pravidlá pre zadávanie zákaziek do 10 000 eur bez DPH	20
4.4	Pravidlá pre zdávanie zákaziek z výnimky podľa § 1 ods. 2 až 14 ZVO	21
4.5	Predkladanie dokumentácie z VO na kontrolu a kontrola VO	22
4.6	Dodatky	23
4.7	Konflikt záujmov vo VO	23
4.8	Kolúzne správanie vo VO.....	24
4.9	Zoznam rizikových indikátorov možného porušenia hospodárskej súťaže.....	24
5	Prílohy	28

1 SKRATKY

CP	Cenová ponuka/Cenové ponuky
CRZ	Centrálny register zmlúv
DPH	Daň z pridanej hodnoty
EÚ	Európska únia
FKnM	Finančná kontrola na mieste
FK VO/O	Finančná kontrola verejného obstarávania/obstarávania
MS	Monitorovacia správa
NP	Národný park
Obstarávanie	postup zadávania zákaziek, ktoré sú vyňaté spod pôsobnosti ZVO
ORSR	Obchodný register SR
PHZ	Predpokladaná hodnota zákazky
PMÚ	Protimonopolný úrad
POO	Plán obnovy a odolnosti SR
PPP	Poskytnutie prostriedkov mechanizmu
Príručka	Príručka k verejnému obstarávaniu pre prijímateľov projektov
Prijímateľ	Prijímateľ projektov v rámci výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie prostriedkov pre žiadateľov rozvojových projektov transformácie regiónu Národného parku Muránska planina a Poloniny
RPVS	Register partnerov verejného sektora
SIPOO	Systém implementácie Plánu obnovy a odolnosti
ÚVA	Úrad vládneho auditu
ÚVO	Úrad pre verejné obstarávanie
ÚPVS	Ústredný portál verejnej správy
VO	Verejné obstarávanie
VZP	Všeobecné zmluvné podmienky ako príloha č. 1 Zmluvy o PPM
Vykonávateľ	Ministerstvo životného prostredia SR, ktorý ako vykonávateľ investícií a reforiem v rámci POO poskytuje prostriedky mechanizmu prijímateľovi na základe zmluvy o poskytnutí prostriedkov mechanizmu
ZsNH	Zákazky s nízkou hodnotou podľa § 117 ZVO
ZVO	Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
Zmluva o PPM	Zmluva o poskytnutí prostriedkov mechanizmu

ŽOP	Žiadosť o platbu
ŽRSR	Živnostenský register SR
ŽoPPM	Žiadosť o prostriedky mechanizmu
Zákon o mechanizme	Zákon č. 368/2021 Z. z. o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

2 ÚVOD

Príručka k verejnému obstarávaniu pre Prijímateľov (ďalej len „príručka“) od Vykonávateľa, ktorým je Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „Vykonávateľ“), ktoré poskytuje financovanie projektov z Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky. Je vypracovaná v súlade so SIPOO, ako aj so všetkými všeobecne platnými dokumentami na národnej úrovni.

Príručka je vydávaná pre Prijímateľov projektov v rámci výziev zameraných na podporu rozvojových projektov transformácie regiónov Národného parku Muránska s kódom č. Planina 05I01-18-V01 a Poloniny s kódom č. 05I01-18-V02 (ďalej len „Výzvy“) v rámci Komponentu 5 POO.

Príručka je zameraná na pomoc Prijímateľov pri realizácii VO v procese implementácie projektov.

Okrem postupov uvedených v príručke sú Prijímatelia v súvislosti so zadávaním zákaziek na dodanie tovarov, poskytnutie služieb a uskutočnenie stavebných prác súvisiacich s implementáciou projektu povinný rešpektovať podmienky, postupy a pravidlá uvedené vo vyššie uvedených výzvach, zmluve o PPM a VZP.

Príručka má záväzný charakter, okrem ustanovení, kde je podľa znenia zrejmé, že majú len odporúčací charakter.

Odporúča sa, aby sa v čo najväčšej miere pri verejnom obstarávaní v relevantných prípadoch uplatňovali pravidlá pre sociálne verejné obstarávanie alebo zelené verejné obstarávanie.

Príručka a každá jej aktualizácia nadobúda účinnosť dňom jej zverejnenia na webovom sídle <https://www.minzp.sk/poo/np-muranska-poloniny/>.

Ak počas realizácie VO alebo obstarávania dôjde k situáciám, ktoré nie sú upravené v príručke, Prijímatelia sú povinní postupovať podľa platných všeobecne záväzných právnych predpisov SR a iných záväzných dokumentov.

Prijímatelia sú povinní zabezpečiť, že výdavky vynakladané v súvislosti s realizáciou projektov budú v súlade s cenami obvyklými na trhu na danom mieste a v danom čase pri zohľadnení stanovených obchodných podmienok.

Overenie dodržania pravidiel, postupov a princípov VO v súlade so ZVO a overenie dodržania pravidiel a postupov VO a obstarávania v súlade s touto príručkou a zmluvou o poskytnutí prostriedkov mechanizmu Vykonávateľ vykonáva spravidla v rámci finančnej kontroly verejného obstarávania/obstarávania.

V prípade zmluvných vzťahov, ktoré existovali už pred momentom účinnosti zmluvy o PPM predkladá Prijímateľ kompletnú dokumentáciu Vykonávateľovi na kontrolu najneskôr spolu s prvou ŽOP, ktorá obsahuje výdavky vychádzajúce zo zmluvy o PPM.

3 POSTUPY ZADÁVANIA ZÁKAZIEK, KTORÉ SA NEVZŤAHUJE ZVO

3.1 Všeobecné pravidlá

Postupy uvedené v tejto kapitole **sa vzťahujú na osoby, ktoré nie sú verejnými obstarávateľmi ani obstarávateľmi**¹, ktoré získajú prostriedky mechanizmu v rámci POO.

Pravidlá a povinnosti uvádzané v tejto kapitole 3 sa vzťahujú na všetky zákazky, ktoré budú spolufinancované z prostriedkov mechanizmu POO, bez ohľadu na skutočnosť, či ich Prijímateľ zrealizoval ešte pred uzavretím zmluvy o poskytnutí prostriedkov mechanizmu, ak v ďalších častiach príručky nie je uvedené inak.

Na základe zákona č. [395/2021 Z.z.](#), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. [343/2015 Z. z.](#) o verejnom obstarávaní o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, boli vypustené spod pôsobnosti ZVO tie prípady, keď verejný obstarávateľ poskytne osobe, ktorá nie je verejným obstarávateľom ani obstarávateľom ani osobou podľa §8 ods. 1 ZVO finančné prostriedky (bez ohľadu na % podiel spolufinancovania) na dodanie tovarov, poskytnutie služieb a uskutočnenie stavebných prác.

Postup zadávanie zákazky preukázateľne začatý do 30.03.2022 (vrátane) sa dokončí podľa predpisov účinných do 30.03.2022. V prípade, že nie je možné určiť moment začatia zadávania zákazky (napr. zverejnenie výzvy na predkladanie ponúk a pod.), moment zadávania zákazky bude pre túto situáciu určený dátumom podpisu zmluvy s dodávateľom² tovarov/služieb/stavebných prác³.

Pre osoby, ktoré nie sú verejným obstarávateľom ani obstarávateľom, je **postup podľa ZVO povinný len v prípade uvedenom v § 8 ods. 1 ZVO**, t.j. v prípade, ak verejný obstarávateľ poskytne osobe, ktorá nie je verejným obstarávateľom alebo obstarávateľom, viac ako 50 % finančných prostriedkov na:

- a) uskutočnenie stavebných prác, ktorých predpokladaná hodnota je rovnaká alebo vyššia ako finančný limit podľa § 5 ods. 2 ZVO alebo
- b) poskytnutie služieb, ktoré sú spojené so zákazkou podľa písmena a) a ktorej predpokladaná hodnota je rovnaká alebo vyššia ako finančný limit pre nadlimitnú zákazku na poskytnutie služby ustanovený pre verejného obstarávateľa podľa § 7 ods. 1 písm. b) až e) ZVO

V rámci postupov obstarávania (obstaranie zákaziek, na ktoré sa ZVO nevzťahuje) nie je povinné určovať PHZ.

Plnenie môže byť realizované na základe objednávky alebo zmluvy. Pokiaľ plnenie nie je zachytené ani písomnou zmluvou, ani objednávkou, ale iným spôsobom (napr. pokladničným blokom, príjmovým dokladom a pod.), ktorý jednoznačne a hodnoverne preukazuje formálne, príp. aj vecné naplnenie výsledku obstarávania, tento doklad pre potreby kontroly nahrádza písomný zmluvný vzťah.

Medzi minimálne náležitosti objednávky patrí:

- dátum vystavenia objednávky,
- identifikačné údaje objednávateľa a dodávateľa⁴ (t.j. obchodné meno, sídlo, IČO,)

¹ Ide napr. o súkromné spoločnosti, akciové spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným, SZČO, občianske združenia, neziskové organizácie, mimovládne organizácie a pod.

² Dodávateľ – pre potreby tejto príručky je to subjekt, ktorý je oprávnený dodávať tovar, poskytovať služby alebo uskutočňovať stavebné práce

³ To znamená, že pokiaľ napr. Prijímateľ uzavrel zmluvu s dodávateľom pred 31.3.2022, pričom nepostupoval podľa pravidiel zadávania zákaziek (či už podľa ZVO, alebo iných záväzných pokynov a pravidiel Vykonávateľa) a výdavky z plnenia tejto zmluvy si bude nárokovať z mechanizmu POO, takéto výdavky nebudú pripustené do financovania.

- jednoznačný opis objednávaného tovaru alebo služby, či stavebných prác (v zmysle predloženej alebo identifikovanej ponuky),
- cena objednáwanej položky/položiek (bez DPH, DPH a cena s DPH – ak relevantné, v zmysle predloženej alebo identifikovanej ponuky),
- termín (lehota) a miesto plnenia,
- ďalšie náležitosti podľa požiadaviek prijímateľa (v súlade s výzvou na predloženie ponuky, ak relevantné).

Prijatie objednávky dodávateľom musí byť potvrdené na samotnej objednávke alebo toto potvrdenie musí Prijímateľ preukázať inou relevantnou dokumentáciou (napr. potvrdzujúcim emailom o prijatí objednávky a pod.), okrem prípadov kedy to nie je technicky možné zabezpečiť, napr. v prípade ak je celý prieskum trhu realizovaný iba internetovým prieskumom. Vykonávateľ odporúča, aby súčasťou vystavenej objednávky/zmluvy bola nasledovná formulácia k strpeniu výkonu kontroly/auditov a poskytnutiu potrebnej súčinnosti oprávneným osobám v súlade s [čl. 3 bod 3.8 zmluvy o PPM](#): „Dodávateľ je povinný strpieť výkon kontroly/auditov súvisiaceho s dodávaným tovarom, službami a stavebnými prácami do uplynutia lehôt podľa článku 6 ods. 6.4 Zmluvy o poskytnutí prostriedkov mechanizmu, a to Oprávnenými osobami na výkon tejto kontroly/auditov poskytnúť im všetku potrebnú súčinnosť.“

Prijímateľa sú povinní uchovávať kompletnú dokumentáciu z procesu obstarávania realizovaného v rámci projektu v súlade s [čl. 2 ods. 4 písm. g\) VZP](#) a strpieť výkon kontroly/auditov zo strany oprávnených osôb v zmysle Zmluvy o PPM a VZP. Stanovená lehota môže byť automaticky predĺžená do doby, kým nedôjde k vysporiadaniu finančných vzťahov medzi Vykonávateľom a Prijímateľom na základe zmluvy o PPM.

Prijímateľa nemôžu uzavrieť zmluvu, koncesnú zmluvu alebo rámcovú dohodu s uchádzačom alebo uchádzačmi, ktorí majú povinnosť zapisovať sa do RPVS podľa zákona č. 315/2016 Z. z. o registri partnerov verejného sektora a o zmene a doplnení niektorých zákonov a nie sú zapísaní v RPVS, ktorých subdodávateľia majú povinnosť zapisovať sa do RPVS a nie sú zapísaní v RPVS, ak z právnych predpisov SR nevyplýva inak.

3.2 Postupy procesu obstarávania

Pre potreby tejto príručky sa pod „**obstarávaním**“ rozumie postup zadávania zákaziek vyňatých spod pôsobnosti ZVO. Pre zadávanie zákaziek vyňatých spod pôsobnosti ZVO nie sú na národnej úrovni určené formálne postupy a požiadavky, pre účely overenia hospodárnosti je Prijímateľ v zmysle tejto príručky povinný, ak je to objektívne možné zrealizovať prieskum trhu. Pravidlá a postup realizácie takéhoto prieskumu trhu sú uvedené v [kapitole 3.2.1](#) tejto príručky. Pokiaľ majú Prijímateľa nastavené vlastné interné postupy obstarávania, Vykonávateľ umožňuje zrealizovať obstarávanie aj iným spôsobom, ktorý je uvedený v [kapitole 3.2.1](#), ale musia byť dodržané **nasledovné princípy**:

- a) rovnaké zaobchádzanie a nediskriminácia hospodárskych subjektov,
- b) transparentnosť, vrátane vylúčenia konfliktu záujmov,
- c) hospodárnosť, proporcionalitu, účinnosť, účelnosť a efektívnosť.

Každé zadanie zákazky je potrebné písomne zdôvodniť a podložiť relevantnými dokladmi, z ktorých je možné identifikovať celý postup zadávania zákazky.

V prípadoch, kedy Prijímateľ uzatvoril zmluvný vzťah s dodávateľom ešte pred nadobudnutím platnosti tejto príručky, Prijímateľ vykoná overenie hospodárnosti tak, že CP hospodárskeho subjektu, ktorému bola zákazka zadaná, porovná s CP na rovnaký alebo porovnateľný predmet zákazky minimálne u jedného ďalšieho hospodárskeho subjektu, prípadne u viacerých subjektov. CP je možné získať priamym oslovením, resp. identifikáciou porovnateľných ponúk na internete (napr. v CRZ alebo na stránkach e-shopov). Vyhodnotenie takto získaných cenových ponúk Prijímateľa zdokumentujú v zázname z prieskumu trhu podľa prílohy č. 2.

Porovnávané CP musia byť aktuálne⁵ v čase začatia postupu zadávania zákazky hospodárskemu subjektu, v prospech ktorého bola zákazka zadaná. Hospodárske subjekty, ktorých CP sú predmetom porovnávania, musia byť oprávnené dodávať tovar alebo poskytovať služby, ktoré sú predmetom zákazky (identifikácia prebieha cez verejne dostupné databázy: ORSR, ŽRSR alebo na webovom sídle dodávateľa). V prípadoch, keď z objektívnych dôvodov nie je možné zrealizovať prieskum trhu, hospodárnosť výdavkov je možné zo strany Prijímateľa preukázať aj na základe odborného/znaleckého posudku. Náležitosti odborného/znaleckého posudku upravuje [kapitola 3.3](#) tejto príručky. V prípade, ak ide o jedinečný predmet zákazky, hospodárnosť výdavkov je možné preukázať aj na základe vyhlásenia Prijímateľa k overeniu hospodárnosti výdavkov, a to najmä porovnanie jedinečného predmetu zákazky s inou zákazkou, ktorá vykazuje určité spoločné znaky.

Prijímateľ je povinný predložiť na kontrolu celú dokumentáciu súvisiacu s postupom zadávania zákazky, ktorá je predmetom projektu financovaného z prostriedkov POO.

3.2.1 Prieskum trhu

V rámci prieskumu trhu je Prijímateľ povinný:

- a) **zaslať výzvu na predkladanie CP emailom alebo iným komunikačným prostriedkom** (ďalej „výzva“) minimálne dvom vybraným potenciálnym dodávateľom alebo
- b) **identifikovať minimálne dvoch potenciálnych dodávateľov a ich CP** (napr. cez webové rozhranie), tzv. internetový prieskum trhu.

Prijímateľ si vyberie jeden z vyššie uvedených postupov alebo môže uplatniť tzv. **kombinovaný postup prieskumu trhu** (teda použiť aj postup zaslania výzvy a internetový prieskum trhu).

Oslovené subjekty musia byť subjekty, ktoré sú v čase oslovenia a plnenia zákazky **oprávnené dodávať** tovar, poskytovať služby alebo uskutočňovať stavebné práce. Identifikácia prebieha cez informácie uvedené v ORSR, ŽRSR alebo webové sídla oslovených subjektov. Informácie zistené na týchto verejných portáloch sú súčasťou dokumentácie k zrealizovanému prieskumu trhu.

Výber úspešného dodávateľa prebieha na základe vyhodnotenia informácií a dokumentácie predloženej záujemcami, alebo informácií zistenými spôsobmi ako je predloženie CP (napr. údajmi na webových sídlach dodávateľov, informáciami identifikovanými v elektronických katalógoch, cenníkoch a pod.), pričom Prijímateľ je povinný vyhodnotiť ponuku/ponuky v súlade s podmienkami a kritériami, ktoré si pre tento účel určil (najčastejšie najnižšia cena, pomer ceny a kvality, príp. iné).

Prieskum trhu za účelom overenia hospodárnosti výdavkov je úspešný za predpokladu predloženia/získania minimálne dvoch CP. V prípade, že v rámci zrealizovaného prieskumu trhu bude predložená len 1 CP, ďalšiu CP je možné identifikovať prostredníctvom internetového prieskumu trhu alebo na základe odborného/znaleckého posudku.

V prípade, že ide o jedinečný predmet zákazky (napr. výhradné práva, licencie, autorský zákon), za predpokladu, že porovnateľný predmet zákazky nedodáva/neposkytuje aj iný hospodársky subjekt, Prijímateľ vykoná overenie hospodárnosti prostredníctvom odborného/znaleckého posudku alebo prostredníctvom vyhlásenia Prijímateľa k overeniu hospodárnosti výdavkov, a to najmä porovnanie jedinečného predmetu zákazky s inou zákazkou, ktorá vykazuje určité spoločné znaky. Náležitosti odborného/znaleckého posudku upravuje [kapitola 3.3](#) tejto časti príručky. Jedinečnosť predmetu zákazky musí byť zo strany Prijímateľa riadne zdôvodnená a podložená ešte pred

⁵ Pod aktuálnou CP sa rozumejú CP, pri ktorých z časového hľadiska nie je rozdiel medzi dátumami vyhotovenia porovnávaných cenových ponúk viac ako 6 mesiacov. Ak sú CP staršie ako 6 mesiacov, Prijímateľ je povinný zdôvodniť túto skutočnosť (napr. že cena na trhu nezaznamenala zmenu).

vyhlásením/zadaním zákazky a dôkazné bremeno preukázania skutočnosti, že na relevantnom trhu neexistuje viac ako 1 dodávateľ znáša Prijímateľ. Odôvodnenie jedinečnosti predmetu zákazky musí byť súčasťou dokumentácie k zákazke.

Ak Prijímateľovi nebola predložená ani jedna CP alebo ani jedna z predložených CP bez vykonania podstatných zmien nespĺňa požiadavky určené Prijímateľom na predmet zákazky alebo ani jeden uchádzač nespĺňa podmienky účasti, a za predpokladu, že pôvodné podmienky zadávania zákazky sa podstatne nezmenia, Prijímateľ je oprávnený vyzvať na rokovanie jedného alebo viacerých záujemcov, s ktorými rokuje o zadaní zákazky. Predmetom týchto rokovaní nemôže byť zúženie/rozšírenie predmetu zákazky, úprava podmienok účasti, podmienok realizácie zmluvy ani kritérií na vyhodnotenie CP uvedených vo výzve. Z rokovania je Prijímateľ povinný vyhotoviť zápis, ako aj zdôvodniť výber záujemcu alebo záujemcov, ktorí boli vyzvaní na rokovanie. Zápis z rokovania obsahuje relevantné náležitosti podľa prílohy č. 2 tejto príručky. Súčasne Prijímateľ vykoná overenie hospodárnosti prostredníctvom odborného/znaleckého posudku. Náležitosti odborného/znaleckého posudku upravuje [kapitola 3.3](#) tejto príručky.

3.2.1.1 Výzva na predkladanie cenových ponúk a jej vyhodnotenie

Vzor výzvy na predkladanie CP tvorí prílohu č. 1. Prijímateľ môže použiť aj iný vzor, avšak musí obsahovať minimálne náležitosti výzvy podľa prílohy č. 1. Výzva sa použije iba v prípadoch, kedy Prijímateľ priamo oslovuje vybrané subjekty, jej vypracovanie nie je nutné v prípade internetového prieskumu trhu.

Prijímateľ vo výzve na predkladanie CP okrem iných náležitostí:

- a) Jednoznačne popíše predmet zákazky, uvedie presnú špecifikáciu predmetu zákazky, miesto dodania, lehotu plnenia predmetu zákazky, uvedie požadované množstvo, mernú jednotku, atď. (v prípade, že technické požiadavky v opise predmetu zákazky odkazujú na konkrétny produkt (alebo technické požiadavky v opise predmetu zákazky smerujú ku konkrétnemu produktu) a ak by tým dochádzalo k znevýhodneniu alebo k vylúčeniu určitých záujemcov alebo tovarov, musí byť opis zákazky v tejto časti doplnený slovami „alebo ekvivalentný.“
- b) Vyžaduje od oslovených uchádzačov, aby boli oprávnení dodávať predmet zákazky (dodávateľ nemusí vo svojej CP predkladať oprávnenie dodať predmet zákazky, ale Prijímateľ si túto skutočnosť môže overiť sám, na základe verejne dostupných dát, napr. v ORSR alebo ŽRSR).
- c) Stanoví nediskriminačné kritéria pre vyhodnotenia CP, ktoré súvisia s predmetom zákazky a prípadne ich relatívnu váhu (v prípade, že Prijímateľ vyhodnocuje predložené CP len na základe kritéria „najnižšia cena“ neuvádza relatívnu váhu).
- d) Určí lehotu na predkladanie CP
- e) Uvedie miesto a spôsob doručenia CP (odporúčame najmä využitie emailovej komunikácie).
- f) Definuje budúce platobné podmienky
- g) Uvedie ďalšie dôležité informácie, ktoré sú nevyhnutné pre vypracovanie a predloženie CP

Pre prípad overenia doručenia výzvy na predkladanie CP sa Prijímateľom odporúča nastavenie notifikácie v použítom komunikačnom prostriedku – napr. v prípade oslovenia uchádzačov prostredníctvom emailu potvrdenie o doručení emailu. V prípade oslovenia viacerých uchádzačov prostredníctvom jedného emailu, je dôležité zabezpečiť utajenie identifikácie oslovaných uchádzačov (napr. uchádzačov osloviť cez skrytú kópiu prostredníctvom emailu).

Minimálna lehota na predkladanie CP je 5 pracovných dní (do lehoty sa nezapočítava deň, kedy boli oslovené subjekty, ktoré sú oprávnené dodať predmet zákazky). Vykonávateľ odporúča zvážiť aj dlhšiu lehotu, v prípade, ak je predmet zákazky obsiahly a vyžaduje si dlhšie naštudovanie špecifikácie predmetu zákazky, prípadne z iných dôvodov, ktoré zväži Prijímateľ.

V prípade, že počas lehoty na predkladanie CP bude napr. na základe požiadavky osloveného subjektu potrebné upraviť alebo doplniť informácie zaslané v rámci výzvy, Prijímateľ zašle tieto informácie v lehote na predkladanie ponúk aj všetkým ostatným osloveným dodávateľom a môže primerane predĺžiť lehotu na predkladanie CP.

V prípade technických špecifikácií uvedených vo výzve na predkladanie ponúk sa umožňuje odvolávať na konkrétneho výrobcu, výrobný postup, obchodné označenie, patent, typ, oblasť alebo miesto pôvodu alebo výroby za predpokladu, že všetci potenciálni dodávatelia oslovení s výzvou na predkladanie ponúk sú spôsobilí dodať predmet zákazky spĺňajúci určené technické špecifikácie. Spôsobilosť dodať predmet zákazky spĺňajúci určené technické špecifikácie preukazuje Prijímateľ hodnoverným spôsobom a to najmä informáciami uvedenými na webových stránkach týchto dodávateľov alebo iným spôsobom napr. oprávnením, licenciami a pod. od samotného výrobcu alebo výhradného dodávateľa.

Ponuka dodávateľa musí byť predložená v slovenskom alebo českom jazyku. Ak má tento sídlo mimo územia SR, doklady a dokumenty tvoriace súčasť ponuky musia byť predložené v pôvodnom jazyku a súčasne musia byť preložené do slovenského jazyka (nevyžaduje sa úradný preklad). Nevyžaduje sa, aby preklad do slovenského jazyka zabezpečil predkladateľ ponuky, môže ho zabezpečiť Prijímateľ.

Vyhodnotenie všetkých predložených CP musí byť v súlade s požiadavkami a kritériami určenými vo výzve na predkladanie CP. V prípade, že boli oslovené subjekty, ktoré nepredložili v stanovenej lehote CP, uvedie Prijímateľ túto skutočnosť do záznamu z prieskumu trhu.

Prijímateľ požiada o vysvetlenie alebo doplnenie dokladov predložených v CP, ak z nich nie je možné posúdiť ich platnosť alebo splnenie podmienok účasti alebo požiadaviek na predmet zákazky. Ak dodávateľ v lehote určenej Prijímateľom nedoručí vysvetlenie alebo doplnenie predložených dokladov, alebo ak aj napriek predloženému vysvetleniu CP podľa záverov prijímateľa nespĺňa podmienky a požiadavky na predmet zákazky, Prijímateľ CP tohto dodávateľa vylúči a vyhodnocuje splnenie podmienok a požiadaviek na predmet zákazky u ďalšieho v poradí.

Celý tento proces vyhodnocovanie predložených CP Prijímateľ zhmie v zázname z prieskumu trhu (vzor tvorí prílohu č. 2 tejto príručky). Prijímateľ môže využiť aj vlastný vzor záznamu z prieskumu trhu, avšak musí obsahovať minimálne náležitosti podľa prílohy č. 2. Prieskum trhu Prijímateľ podľa prílohy č. 2 spracuje aj v prípade, že realizoval internetový prieskum trhu.

Na základe vyhodnotenia CP zašle subjektom informáciu o vyhodnotení CP a s úspešným dodávateľom je možné uzatvoriť buď zmluvu alebo je možné mu zaslať objednávku. V prípade ak úspešný dodávateľ odmietne uzavrieť zmluvu alebo **nepotvrdí prijatie objednávky** do 5 pracovných dní odo dňa, keď bol na jej uzavretie vyzvaný alebo mu bola odoslaná objednávka a neposkytne tak súčinnosť, Prijímateľ môže uzavrieť zmluvu, s uchádzačom, ktorý sa umiestnil na nasledujúcom mieste v poradí.

Prijatie objednávky dodávateľom musí byť potvrdené na samotnej objednávke alebo toto potvrdenie musí Prijímateľ preukázať inou relevantnou dokumentáciou (napr. potvrdzujúcim emailom o prijatí objednávky a pod.), okrem prípadov kedy to nie je technicky možné zabezpečiť, napr. v prípade ak je celý prieskum trhu realizovaný iba internetovým prieskumom. Vykonávateľ odporúča, aby súčasťou vystavenej objednávky/zmluvy bola nasledovná formulácia k strpeniu výkonu kontroly/auditú a poskytnutiu potrebnej súčinnosti oprávneným osobám v súlade s [čl. 3 bod 3.8 zmluvy o PPM](#): „Dodávateľ je povinný strieť výkon kontroly/auditú súvisiaceho s dodávaným tovarom, službami a stavebnými prácami do uplynutia lehôt podľa článku 6 ods. 6.4 Zmluvy o poskytnutí prostriedkov mechanizmu, a to Oprávnenými osobami na výkon tejto kontroly/auditú a poskytnúť im všetku potrebnú súčinnosť.“

3.2.1.2 Internetový prieskum trhu

Prijímateľ cez webové rozhranie (napr. e-shop, cenníky, produktové katalógy s cenníkmi a pod.) identifikuje minimálne dvoch potenciálnych dodávateľov a na základe kritéria, ktorým je v tomto prípade cena, vyberie úspešného dodávateľa. Z takto realizovaného prieskumu trhu je nutné vypracovať záznam, z ktorého je zrejмый výsledok prieskumu trhu v súlade s prílohu č. 2. Ide o vzorový formulár, Prijímateľ môže použiť aj vlastný vzor dokumentu, ale musí obsahovať minimálne náležitosti podľa prílohy č. 2.

V prípade realizácie internetového prieskumu trhu je nutné vyhotoviť a zachovať celú dokumentáciu z realizovaného prieskumu trhu (napr. print screen webovej stránky, a pod.) a zároveň sa do záznamu prieskumu trhu, ktorý je nutné vypracovať podľa prílohy č. 2, uvedie aj link na ponuku. **Z takto uchovanej dokumentácie musí byť zrejмый aj nasledovný:**

- dátum vykonania prieskumu trhu,
- predmet zákazky, jeho technická špecifikácia,
- cena za predmet zákazky,
- obchodné meno spoločnosti.

Prijímateľ môže internetový prieskum trhu aplikovať aj ako samostatný postup prieskumu trhu, ale aj v prípade, ak pri realizácii prieskumu trhu prostredníctvom rozoslania výzvy na predloženie CP získa Prijímateľ len jednu CP (ak to to umožňuje predmet zákazky).

3.2.2 Pravidlá pre zadávanie zákaziek do 10 000 EUR bez DPH

Ide o tzv. **zákazky malého rozsahu**, teda zákazky, ktorých hodnota plnenia je nižšia ako 10 000 EUR bez DPH v priebehu kalendárneho roka alebo počas platnosti zmluvy, ak sa zmluva uzatvára na dlhšie obdobie ako jeden kalendárny rok.

Prijímateľ môže úspešného uchádzača určiť priamym zadáním, pričom hospodárnosť overí Vykonávateľ na základe vlastnej správnej úvahy, keď adekvátnosť výdavkov posúdi na základe vlastných skúseností. Týmto nie je dotknutá možnosť Vykonávateľa overiť hospodárnosť aj na základe vlastných postupov, napr. prieskumom trhu. Prijímateľ je pri zadávaní zákazky do 10 000 EUR bez DPH povinný predložiť Vykonávateľovi **čestné vyhlásenie**, že v priebehu kalendárneho roka neobstará rovnaký predmet zákazky v celkovej hodnote vyššej ako 10 000 EUR bez DPH.

Aby nedošlo k **nedovolenému využitiu „priameho zadania“** v zmysle účelového rozdelenia plnení, ktoré navzájom súvisia, do viacerých zákaziek malého rozsahu s cieľom vyhnúť sa prísnejšiemu postupu zadávania zákazky prostredníctvom prieskumu trhu, je potrebné zohľadňovať existenciu časovej, miestnej a vecnej/funkčnej súvislosti medzi jednotlivými samostatne zadanými zákazkami. Rozhodujúcu úlohu zohráva aj okruh dodávateľov, ktorí sú schopní takýto druh zákazky zrealizovať. Ak ide o plnenia, kde je predpoklad, že jeden dodávateľ by mal záujem o celú zákazku, ide o dôležitú indíciu, že plnenie by malo byť predmetom jednej zákazky. V prípade, ak je hodnota celej zákazky 10 000 EUR bez DPH a viac, nie je možné zadať zákazku priamym zadáním a Prijímateľ je povinný zrealizovať prieskum trhu.

3.3 Odborný/znalecký posudok

Preukázanie hospodárnosti výdavkov prostredníctvom odborného/znaleckého posudku sa spravidla **vyžaduje v týchto prípadoch:**

- a) ak na základe výzvy na predkladanie CP nebola predložená ani jedna CP alebo bola predložená len jedna CP a ďalšiu porovnateľnú CP nie je možné získať ani internetovým prieskumom,
- b) v prípade, že sa jedná o jedinečný predmet zákazky,
- c) ak z titulu charakteru aktivít projektu alebo charakteru predmetu projektu nie je možné zrealizovať prieskum trhu, keďže neexistuje hospodárska súťaž.⁶

Odborný/znalecký posudok musí byť vypracovaný znalcom⁷ alebo odborne spôsobilou osobou v príslušnej oblasti.⁸ Výsledkom práce znalca sú najmä znalecký posudok a jeho doplnenie, odborné stanovisko alebo potvrdenie a odborné vyjadrenie a vysvetlenie. Výsledkom práce odborne spôsobilej osoby je odborné stanovisko vyhotovené vo forme odborného posudku.

V prípade, že odborný/znalecký posudok nie je možné vypracovať pred dodaním predmetu zákazky na miesto určenia v zmysle dodávateľsko-odberateľskej zmluvy, predmetná skutočnosť musí byť zo strany Prijímateľa preukázaná a musí byť súčasťou dokumentácie z obstarávania. Prijímateľ v takom prípade zabezpečí odborný/znalecký posudok po dodaní predmetu zákazky na miesto určenia a predloží ho Vykonávateľovi najneskôr spolu so ŽOP, v ktorej si bude nárokovať oprávnené výdavky na predmet zákazky.

Odborný posudok musí byť vypracovaný tak, aby bol preskúmateľný. To znamená, že musí byť vypracovaný v rozsahu, ktorý umožní preskúmať závery z neho vyplývajúce, vrátane preskúmania spôsobu, akým osoba vykonávajúca overenie hospodárnosti výdavkov dospela k stanoveniu výslednej ceny. V posudku sa uvedie cena, ktorú možno považovať za primeranú, vyjadrená absolútnym číslom alebo intervalom, ktorého horná hranica predstavuje maximálnu hranicu po zohľadnení všetkých osobitostí a iných špecifik súvisiacich s dodávkou posudzovaného predmetu na úrovni zákazky/logického celku.

Odborný/znalecký posudok musí obsahovať:

- a) identifikáciou predmetu zákazky, ktorý je predmetom overenia hospodárnosti spolu s identifikáciou kódy a názvu projektu, ku ktorému sa vzťahuje,
- b) zoznam podkladov, ktoré boli osobe vykonávajúcej overenie hospodárnosti výdavkov poskytnuté zo strany Prijímateľa,
- c) identifikáciu zdrojov, ktoré boli použité pre stanovenie ceny, ktorá je primeraná – podstatné zdroje môžu byť k odbornému posudku priložené ako príloha, na ktoré bude odborný posudok len odkazovať, pričom v prípade, ak bol odborný posudok vypracovaný znalcom s využitím odborného odhadu, sa identifikácia zdrojov podľa tohto bodu osobitne neuvádza,
- d) stručný popis postupu zisťovania ceny, ktorá je primeraná v danom mieste a čase,⁹
- e) cenu predmetu zákazky (vyjadrenú absolútnym číslom alebo intervalom, pričom cena sa zaokrúhľuje matematicky na desiatky EUR), ktorá je primeraná,
- f) identifikáciu osoby, ktorá vypracovala odborný posudok vrátane podpisu a dátumu vyhotovenia odborného posudku.

⁶ Ide najmä o aktivity zamerané na inovatívne riešenia, ktoré sa na trhu ešte vôbec nenachádzajú.

⁷ Podľa zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁸ Osoba, ktorá má odbornú spôsobilosť a skúsenosti v príslušnej oblasti. Prijímateľ musí vedieť preukázať odbornú spôsobilosť a skúsenosti v príslušnej oblasti.

⁹ Neprimeraná cena vyplýva z § 12 ods. 1 až 3 zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov.

3.4 Predkladanie dokumentácie z obstarávania na kontrolu

Kompletnú dokumentáciu k ukončenému postupu obstarávania Prijímateľ **predkladá na kontrolu po nadobudnutí účinnosti zmluvy** (objednávky) s úspešným dodávateľom, najneskôr spolu so ŽOP, v ktorej sú prvýkrát nárokované výdavky naviazané na toto obstarávanie.

V prípade, ak dokumentácia z obstarávania nie je kompletná, vyzve Vykonávateľ Prijímateľa na doplnenie a stanoví mu primeranú lehotu na doplnenie alebo vysvetlenie. Až do doby predloženia doplnenia dokumentácie z obstarávania Vykonávateľ pozastaví plynutie lehoty na výkon finančnej kontroly. V prípade nejasnosti požiadajú Vykonávateľ Prijímateľa o vyjadrenie k predloženej dokumentácii. Doplnením alebo vysvetlením Prijímateľa k predloženej dokumentácii, nemôže dôjsť k zmene už predloženej dokumentácie.

Vykonávateľ začne kontrolu obstarávania na základe doručenej žiadosti o vykonanie kontroly, ktorá je doručená prednostne elektronicky alebo listinne.

Pre potreby kontroly obstarávania Prijímateľ predkladá Vykonávateľovi kópiu originálnej dokumentácie. Súčasne s dokumentáciou predkladá Prijímateľ Čestné vyhlásenie k úplnosti dokumentácie podľa prílohy č. 3.

3.5 Kontrola obstarávania

Lehoty na výkon kontroly obstarávania pre Prijímateľa začínajú plynúť prvým pracovným dňom nasledujúcim po dni doručenia dokumentácie z procesu obstarávania. **Lehota na výkon kontroly obstarávania je 45 kalendárnych dní.**

Ak Vykonávateľ zašle Prijímateľovi žiadosť o vysvetlenie alebo doplnenie dokumentácie, určí Prijímateľovi lehotu na zaslanie vysvetlenia alebo doplnenia. Dňom odoslania žiadosti sa lehota na výkon kontroly prerušuje. Plynutie lehoty pokračuje v nasledujúci pracovný deň po doplnení kompletnej dokumentácie alebo úplného vyjadrenia podľa žiadosti Vykonávateľa.

Ak neboli kontrolou zistené nedostatky, Vykonávateľ vypracuje správu z kontroly a zašle ju Prijímateľovi. Momentom ukončenia kontroly je v tomto prípade zaslanie správy z kontroly Prijímateľovi. Týmto úkonom sú výdavky súvisiace s danou zákazkou pripustené do financovania.

Ak boli kontrolou zistené nedostatky, Vykonávateľ vypracuje návrh správy z kontroly, v ktorom uvedie zistené nedostatky a lehotu na podanie námietok k zisteným nedostatkom. Po doručení návrhu správy z kontroly je Prijímateľ oprávnený v stanovenej lehote podať námietky k zisteným nedostatkom. Námietky musí Prijímateľ písomne zdôvodniť, prípadne aj podložiť relevantnou dokumentáciou. Ak Prijímateľ v stanovenej lehote nepredloží žiadne námietky alebo doručí oznámenie, že nemá námietky k návrhu správy z kontroly, Vykonávateľ bude považovať zistené nedostatky za akceptované. V prípade, že Prijímateľ zašle námietky, ktoré nebudú zo strany Vykonávateľa akceptované, Vykonávateľ zdôvodnenie neakceptovania námietok uvedie v správe z kontroly. Momentom ukončenia kontroly je zaslanie správy z kontroly Prijímateľovi.

V prípade, že Vykonávateľ akceptuje námietky Prijímateľa a na ich základe budú odstránené nedostatky, Vykonávateľ vypracuje správu z kontroly. Momentom ukončenia kontroly je v tomto prípade zaslanie správy z kontroly Prijímateľovi. Týmto úkonom sú výdavky súvisiace s danou zákazkou pripustené do financovania.

V prípade, ak sú záverom kontroly zistenia, resp. predbežné zistenia, ktoré nie je možné odstrániť, resp. ak k odstráneniu nedôjde v primeranej lehote, Vykonávateľ je oprávnený pozastaviť poskytovanie prostriedkov mechanizmu. Medzi dôvody pozastavenia poskytovania prostriedkov mechanizmu môžu byť aj zistenia týkajúce sa konfliktu záujmov, podozrenia z podvodu, kolúzia, dvojité financovanie alebo neoprávnenosť predmetu obstarávania z pohľadu pravidiel poskytovania prostriedkov mechanizmu.

3.6 Zmeny plnenia zmluvného vzťahu

V prípade, že dôjde k **zmene podmienok pri plnení zmluvy s dodávateľom** (zmena zmluvy alebo objednávky), Prijímateľ je povinný predložiť na kontrolu dokumentáciu k zmene a odôvodnenie zmeny.

Na predkladanie dokumentácie k zmene plnenia sa vzťahujú rovnaké pravidlá ako na predkladanie dokumentácie na kontrolu obstarávania.

Ak sú predmetom zmeny formálnych údajov v zmluve, napr. zmena identifikačných alebo kontaktných údajov (napr. zmena adresy sídla, kontaktnej osoby, čísla bankového účtu a pod.) kontrola sa nevykonáva.

3.7 Konflikt záujmov v obstarávaní

Prijímateľ je povinný zabezpečiť, aby v obstarávaní nedošlo ku konfliktu záujmov, ktorý by mohol narušiť alebo obmedziť hospodársku súťaž alebo porušiť princíp transparentnosti a princíp rovnakého zaobchádzania.

Pojem konflikt záujmov zahŕňa najmä situáciu, ak zainteresovaná osoba, ktorá môže ovplyvniť výsledok alebo priebeh obstarávania, má priamy alebo nepriamy finančný záujem, ekonomický záujem alebo iný osobný záujem, ktorý možno považovať za ohrozenie jej nestrannosti a nezávislosti v súvislosti s obstarávaním. Finančný, ekonomický alebo iný osobný záujem (t.j. subjektívny záujem zainteresovanej osoby odporujúci verejnému záujmu), ktorý možno vnímať ako ohrozenie nestrannosti a nezávislosti v súvislosti s daným postupom obstarávaním, sa týka zainteresovaných osôb. Zainteresovanou osobou je najmä:

- a) zamestnanec obstarávateľa - Prijímateľa, ktorý sa podieľa na príprave alebo realizácii obstarávania alebo iná osoba, ktorá poskytuje obstarávateľovi podpornú činnosť v obstarávaní a ktorá sa podieľa na príprave alebo realizácii obstarávania alebo
- b) osoba s rozhodovacími právomocami obstarávateľa, ktorá môže ovplyvniť výsledok obstarávania bez toho, aby sa nevyhnutne podieľala na jeho príprave alebo realizácii.

Vykonávateľ požaduje, aby súčasťou dokumentácie každého obstarávania predkladaného Vykonávateľovi na kontrolu bolo čestné vyhlásenie Prijímateľa o neprítomnosti konfliktu záujmov, ktorého odporúčaný vzor je uvedený v prílohe č. 4 tejto príručky. Zainteresované osoby na strane Prijímateľa potvrdzujú svojim podpisom čestné vyhlásenie k neprítomnosti záujmov až v štádiu po predložení ponuky/ponúk od uchádzačov. Čestné vyhlásenie k neprítomnosti konfliktu záujmov v prípade zainteresovanej osoby s rozhodovacími právomocami Prijímateľa sa týka aj štatutárneho zástupcu.

Prepojenie medzi Prijímateľom a potenciálnym dodávateľom, ktoré by mohlo predstavovať konflikt záujmov, je potrebné posudzovať individuálne, zohľadniť všetky skutočnosti a celý priebeh zadávania zákazky, a to najmä či dodávateľovi vznikla neprimeraná výhoda, ktorá mohla narušiť čestnú hospodársku súťaž.

V prípade, že nie je možné zabrániť pretrvávajúcemu konfliktu záujmov, a to najmä v prípadoch, keď sa jedná o zainteresovanú osobu s rozhodovacími právomocami, ktorá môže ovplyvniť výsledok obstarávania, Prijímateľ uplatní sankciu vylúčenia daného potenciálneho dodávateľa, nakoľko konflikt záujmov nemožno odstrániť inými účinnými opatreniami.

Medzi najzávažnejšie prípady konfliktu záujmov patria prípady, ak zainteresovaná osoba je blízkou osobou podľa § 116 a § 117 Občianskeho zákonníka vo vzťahu k uchádzačovi záujemcovi/subdodávateľovi alebo ak zainteresovaná osoba zároveň vystupuje na strane potenciálneho dodávateľa.

3.8 Kolúzne správanie v obstarávaní

Kolúzne správanie znamená akúkoľvek spoluprácu medzi uchádzačmi v obstarávaní, osobami zapojenými do procesu obstarávania a ďalšími aktérmi, či už s vedomím alebo bez vedomia Prijímateľa. Konkrétne môže ísť o dohodu o cenách, dohodu o rozdelení trhu, dohodu o víťaznej CP (tzv. bid rigging) a ďalšie¹⁰.

Prijímateľ je povinný všetkými dostupnými zákonnými prostriedkami zamedziť kolúznemu správaniu vo všetkých druhoch hospodárskej súťaže. Pri odhaľovaní kolúzie sa odporúča oboznámiť sa s dokumentami zverejnenými PMÚ na <https://www.antimon.gov.sk/bid-rigging/>.

V prípade identifikovania takých rizikových indikátorov, ktoré vedú k podozreniu z protiprávneho konania, Vykonávateľ oznámi zistené nedostatky orgánu príslušnému konať v danej veci, ktorým je PMU.

4 POSTUPY ZADÁVANIA ZÁKAZIEK SPADAJÚCICH POD ZVO

Prijímateľ, ktorý je verejným obstarávateľom, obstarávateľom alebo osobou podľa § 8. ods. 1 ZVO, je povinný postupovať pri zadávaní zákaziek na dodanie tovarov, uskutočnenie stavebných prác a poskytnutie služieb potrebných pre realizáciu aktivít projektu, ako aj pri zmenách týchto zákaziek, v súlade so ZVO, zmluvou o PPM a podľa tejto príručky.

Príprava a zadávanie zákaziek, koncesií a súťaže návrhov sa nesmú realizovať so zámerom nedovoleného uplatnenia výnimky zo ZVO alebo narušenia hospodárskej súťaže bezdôvodným zvýhodnením alebo znevýhodneným hospodárskych subjektov.

Prijímateľ počas postupu zadávania zákazky zabezpečí:

- a) dodržiavanie ZVO a pravidiel vo VO - princíp rovnakého zaobchádzania, princíp nediskriminácie hospodárskych subjektov, princíp transparentnosti, princíp proporcionality, princíp hospodárnosti, princíp efektívnosti,
- b) súlad obstarávania výdavkov s predpismi EÚ a všeobecne záväznými právnymi predpismi SR,
- c) dodržiavanie zákazu konfliktu záujmov, zákazu protiprávneho konania pri výbere dodávateľa¹¹ a rešpektovanie pravidiel čestnej hospodárskej súťaže,
- d) vecný súlad predmetu VO, návrhu zmluvných podmienok a iných údajov so schváleným zámerom projektu, zmluvou o PPM (napr. súlad s výškou žiadaných/schválených prostriedkov mechanizmu, súlad lehoty realizácie a lehoty ukončenia aktivít projektu, vecné zadanie zákazky v rámci jej oprávnenosti na spolufinancovanie, súlad technického riešenia/zadania so schváleným technickým zadáním/riešením a pod.).

Prijímateľ je povinný uchovávať kompletnú dokumentáciu z procesu VO realizovaného v rámci projektu v súlade s čl. [2 odsek 4 písm. g](#)) VZP k zmluve o PPM a do tejto doby strpieť výkon kontroly/auditov zo strany oprávnených osôb v zmysle zmluvy o PPM a poskytnúť im potrebnú súčinnosť. Stanovená lehota môže byť automaticky predĺžená v prípade, ak nedošlo k vysporiadaniu finančných vzťahov medzi Vykonávateľom a Prijímateľom na základe zmluvy o PPM.

Na základe usmernenia UVO k zákazkám, ktoré budú financované z prostriedkov POO sa vyžaduje, aby verejní obstarávatelia, obstarávatelia a osoby podľa § 8 ZVO v oznámení o vyhlásení VO, oznámení o koncesii, oznámení o vyhlásení súťaže návrhov, oznámení použitom ako výzva na súťaž a výzve na predkladanie ponúk uvádzali informácie

¹⁰ Z pohľadu možného porušenia hospodárskej súťaže podľa zákona č. 187/2021 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže, konkrétne dohôd obmedzujúcich súťaž podľa § 4 zákona o ochrane hospodárskej súťaže.

¹¹ Dodávateľ – pre potreby tejto príručky je to subjekt, ktorý je oprávnený dodávať tovar, poskytovať služby alebo uskutočňovať stavebné práce

týkajúce sa financovania zákazky z fondov EÚ, z prostriedkov mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti alebo z iných programov EÚ.

V prípade, že sa VO týka reforiem a investícií uvedených v POO financovaných z prostriedkov POO, Úrad žiada verejných obstarávateľov, obstarávateľov a osoby podľa § 8 ZVO o uvádzanie tejto informácií:

- uvedenie informácie o uzavretí zmluvy o poskytnutí prostriedkov mechanizmu podľa § 14 alebo zmlúv podľa § 19 a 20 zákona o mechanizme, a jej identifikácii číslom pod, ktorým bola uzavretá, dátumom uzavretia a dátumom nadobudnutia jej účinnosti,
- uvedenie informácie o podaní žiadosti o poskytnutie prostriedkov z mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti alebo predložení projektového zámeru, s uvedením informácie o dátume podania žiadosti a štádiu jej vybavenia.

Požadované informácie je v prípade oznámenia o vyhlásení VO, oznámenia o koncesii, oznámenia o vyhlásení súťaže návrhov vhodné uvádzať v časti „Informácie o fondoch Európskej únie“ a/alebo v časti „Doplňujúce informácie“. V prípade výzvy na predkladanie ponúk alebo výzvy na súťaž je požadované informácie možné uvádzať v časti, v ktorej sú uvádzajú informácie o financovaní zákazky a/alebo v časti „Ďalšie informácie“.

4.1 Zadávanie nadlimitných a podlimitných zákaziek

Pri zadávaní takýchto zákaziek postupuje Prijímateľ v zmysle postupov a pravidiel ZVO. Dávame do pozornosti aj dokumenty, ktoré môžu pomôcť Prijímateľom pri realizácii VO:

- **ZVO** so všetkými novelizáciami: <https://www.uvo.gov.sk/o-urade/zakladne-informacie-a-dokumenty/legislativa>
- **Všeobecné metodické materiály ÚVO**: <https://www.uvo.gov.sk/metodika-vzdelavanie/vseobecne-metodicke-materialy>
- **Metodické usmernenia k ZVO**: <https://www.uvo.gov.sk/metodika-vzdelavanie/metodicke-usrnernenia-a-vykladove-stanoviska/metodicke-usrnernenia-k-zakonu-c-343-2015-zz>
- **Všeobecné metodické usmernenia k ZVO**: <https://www.uvo.gov.sk/metodika-vzdelavanie/metodicke-usrnernenia-a-vykladove-stanoviska/vseobecne-metodicke-usrnernenia-k-zakonu-c-343-2015-zz>
- **Metodiku zadávania zákaziek**: <https://www.uvo.gov.sk/metodika-vzdelavanie/vseobecne-metodicke-materialy>
- **Infografiky ÚVO**: <https://www.uvo.gov.sk/metodika-vzdelavanie/velka-novela-zakon-c-395-2021-z-z/infografiky-k-najdolezitejsim-zmenam-novely-zvo>
- **Výber z metodickej a vzdelávacej činnosti**: <https://www.uvo.gov.sk/metodika-vzdelavanie/vyber-z-metodickej-a-vzdelavacej-cinnosti>
- **Príručky ÚVO**: <https://www.uvo.gov.sk/verejny-obstaravatel-obstaravatel/zverejnovanie-oznameni-a-dokumentov/prirucky>
- **Podcasty ÚVO**: <https://www.uvo.gov.sk/metodika-vzdelavanie/podcasty>
- **Usmernenie EK týkajúce sa predchádzania a riešenia konfliktov záujmov v zmysle nariadenia o rozpočtových pravidlách (2021/C 121/01)**: [C_2021121SK.01000101.xml \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32021C12101)
- **Analýzy najčastejších porušení**: <https://www.uvo.gov.sk/dohlad/analyticke-vystupy/analyzy-najcastejsich-poruseni>

4.2 Zadávanie zákaziek s nízkou hodnotou

Pri zadávaní takýchto zákaziek postupuje Prijímateľ v zmysle postupov a pravidiel § 117 ZVO.

Zákazky s nízkou hodnotou možno realizovať:

- a) Na základe vlastného prieskumu trhu – internetový prieskum trhu
- b) Na základe oslovenia minimálne troch potenciálnych záujemcov (prostredníctvom el. platformy alebo v prechodovom období prostredníctvom iného elektronického prostriedku)
- c) Zverejnením výzvy (cez elektronickú platformu alebo v prechodovom období prostredníctvom iného elektronického prostriedku),
- d) Na základe určenia PHZ v súlade s § 6 ZVO

Limity pre aplikovanie zdávania ZsNH cez elektronickú platformu zverejnením výzvy na predloženie ponuky:

- Pre stavebné práce: PHZ \geq 180 000 EUR bez DPH
- Pre tovary, služby: PHZ \geq 70 000 EUR bez DPH
- Služby podľa prílohy č. 1 ZVO: PHZ \geq 260 000 EUR bez DPH

Limity pre aplikovanie zadávania ZsNH cez elektronickú platformu zaslaním výzvy na predloženie ponuky, (t.j. oslovením minimálne troch záujemcov) alebo internetový prieskum trhu:

- Pre stavebné práce: PHZ od 10 000 \geq 180 000 EUR bez DPH
- Pre tovary, služby: PHZ 10 000 \geq 70 000 EUR bez DPH
- Služby podľa prílohy č. 1 ZVO: PHZ 10 000 \geq 260 000 EUR bez DPH

Prijímateľ môže pri zadávaní zákaziek s nízkou hodnotou uplatniť aj postup podľa § 109 až 111 ZVO, ak ide o dodanie tovaru alebo poskytnutie služby bežne dostupných na trhu.

Vo výnimočných prípadoch, kedy ide o jedinečný predmet zákazky, Prijímateľ osloví záujemcu, ktorý je spôsobilý realizovať jedinečný predmet zákazky alebo disponuje CP záujemcu spôsobilého realizovať jedinečný predmet zákazky. V tomto prípade nie je Prijímateľ povinný použiť elektronickú platformu. Jedinečnosť predmetu zákazky musí byť zo strany Prijímateľa riadne zdôvodnená a vypracovaná ešte pred vyhlásením zákazky a dôkazné bremeno preukázania skutočnosti, že na relevantnom trhu neexistuje viac ako 1 dodávateľ znáša Prijímateľ. Odôvodnenie k jedinečnému predmetu zákazky, resp. k predmetu zákazky, v rámci ktorého nie je možné vykonať prieskum trhu, musí byť súčasťou dokumentácie k zákazke.

4.2.1 Pravidlá pre zadávanie zákaziek s nízkou hodnotou cez vlastný (internetový) prieskum

Limity pre aplikovanie zadávania ZsNH cez vlastný (internetový) prieskum:

- a) tovary, služby: PHZ od 10 000 eur a nižšie ako 70 000 eur,
- b) stavebné práce: PHZ od 10 000 eur nižšie ako 180 000 eur,
- c) služby podľa prílohy č. 1 ZVO : PHZ od 10 000 eur nižšie ako 260 000 eur.

Stručný postup:

- a) Stanovenie PHZ v súlade s § 6 ZVO,
- b) Identifikovanie potenciálnych ponúk cez webové rozhranie (e-shop, katalógy, cenníky, a pod.)
- c) Vyhotovenie printscreenov zistených CP
- d) Vyhodnotenie a vypracovanie záznamu z prieskumu trhu (vzor tvorí príloha č. 2, kde musí byť opísaný aj predmet zákazky,
- e) Vystavenie objednávky – akceptované sú aj objednávky z e-shopov, prípadne uzavretie zmluvy

Identifikovaní potenciálni záujemcovia musia byť subjekty, ktoré sú oprávnené dodať predmet zákazky (identifikácia prebieha cez verejne dostupné databázy – ORSR, ŽRSR alebo webové sídla dodávateľov). V tomto prípade je možné určiť víťazného uchádzača a PHZ jedným úkonom.

4.2.2 Pravidlá pre zákazky s nízkou hodnotou zadávané oslovením záujemcov

Povinnosť postupovať prostredníctvom elektronickej platformy, resp. iného elektronického prostriedku je v rámci tohto postupu dodržaná odoslaním výzvy na predkladanie ponúk minimálne 3 potenciálnym záujemcom a uskutočnením komunikácie v rámci zadávania zákazky s nízkou hodnotou vrátane predkladania ponúk prostredníctvom elektronickej platformy, pričom tento postup sa vzťahuje na zákazky ak:

- a) PHZ na uskutočnenie stavebných prác je 10 000 - 179 999 eur,
- b) PHZ na dodanie tovaru alebo služby je 10 000 - 69 999 eur, PHZ na poskytnutie služby.

Stručný postup oslovenia min. troch záujemcov:

- a) Stanovenie PHZ v súlade s § 6 ZVO,
- b) Vypracovanie výzvy v súlade s prílohou č. 1
- c) Zaslanie výzvy na predkladanie CP cez elektronicкую platformu/elektronický prostriedok,
- d) Predkladanie CP,
- e) Vyhodnotenie predložených CP a vypracovanie záznamu z prieskumu trhu podľa prílohy č.2,
- f) Zaslanie oznámenia o výsledku prieskumu trhu,
- g) Uzavretie zmluvy alebo vystavenie objednávky.

Prijímateľ nie je povinný použiť elektronicкую platformu a ani postupovať podľa § 117 ods. 6 ZVO, ak je splnená niektorá z podmienok podľa § 81 písm. b), d) až h) ZVO, alebo ak:

- a) v postupe podľa § 117 ods. 6 ZVO nebola predložená ani jedna ponuka alebo ani jedna z predložených ponúk bez vykonania podstatných zmien nespĺňa požiadavky určené verejným obstarávateľom na predmet zákazky alebo ani jeden uchádzač nespĺňa podmienky účasti a za predpokladu, že pôvodné podmienky zadávania zákazky sa podstatne nezmenia,
- b) zákazka na dodanie tovaru, na uskutočnenie stavebných prác alebo na poskytnutie služby sa zadáva z dôvodu mimoriadnej udalosti nespôsobenej verejným obstarávateľom, ktorú nemohol predvídať, a vzhľadom na vzniknutú časovú tieseň nemožno postupovať s použitím elektronickej platformy a ani podľa odseku § 117 ods. 6 ZVO.

Oslovovaní potenciálni záujemcovia musia byť subjekty, ktoré sú v čase zadávania a realizácie zákazky oprávnené dodávať tovar, uskutočňovať stavebné práce alebo poskytovať služby v rozsahu predmetu zákazky (identifikácia prebieha najmä cez informácie verejne dostupné v ORSR, ŽRSR alebo webové sídla dodávateľov). V prípade oslovených potenciálnych dodávateľov Prijímateľ v zázname z prieskumu trhu uvedie aj skutočnosti, na základe ktorých oslovil práve vybraných potenciálnych dodávateľov, napr. odkaz na verejne dostupné zdroje, z ktorých vyplýva, že predmetní potenciálni dodávatelia podnikajú v predmete zákazky, resp. akékoľvek iné skutočnosti, či informácie, resp. predchádzajúcu skúsenosť, na základe ktorých Prijímateľ oslovil práve predmetných potenciálnych dodávateľov so žiadosťou o predloženie CP.

V prípade zaslania výzvy na predkladanie ponúk minimálne trom vybraným záujemcom prostredníctvom elektronickej platformy je minimálna lehota na predkladanie ponúk celých 5 pracovných dní. Vykonávateľ však vždy odporúča zvážiť lehotu vzhľadom na charakter zákazky a stanoviť dlhšiu lehotu, najmä ak ide o stavebné práce, prípadne technický náročnejší opis predmetu zákazky. Do lehoty sa nezapočítava deň zaslania výzvy.

Výber úspešného uchádzača prebieha na základe vyhodnotenia informácií a dokumentácie predloženej záujemcami, pričom Prijímateľ je povinný vyhodnotiť ponuku/ponuky v súlade s podmienkami a kritériami, ktoré si pre tento účel určil. Prijímateľ je povinný oznámiť všetkým uchádzačom, ktorí predložili CP výsledok vyhodnotenia CP.

Zákazka môže byť realizovaná aj v prípade ak je predložená 1 alebo 2 CP. Ak Prijímateľ oslovil na základe výzvy na predkladanie CP minimálne troch potenciálnych dodávateľov a v stanovenej lehote na predkladanie CP bola predložená 1 CP, Prijímateľ vykoná overenie hospodárnosti prostredníctvom dohľadania porovnateľných cenových ponúk na internete (ak je to možné vzhľadom na charakter zákazky) alebo cez odborný/znalecký posudok. Vo výnimočných prípadoch, kedy ide o jedinečný predmet zákazky, Prijímateľ osloví záujemcu, ktorý je spôsobilý realizovať jedinečný predmet zákazky alebo disponuje ponukou záujemcu spôsobilého realizovať jedinečný predmet zákazky. V tomto prípade nie je Prijímateľ povinný použiť elektronickú platformu. Jedinečnosť predmetu zákazky musí byť zo strany Prijímateľa riadne zdôvodnená a vypracovaná ešte pred vyhlásením zákazky a dôkazné bremeno preukázania skutočnosti, že na relevantnom trhu neexistuje viac ako 1 dodávateľ znáša Prijímateľ. Odôvodnenie k jedinečnému predmetu zákazky, resp. k predmetu zákazky, v rámci ktorého nie je možné vykonať prieskum trhu, musí byť súčasťou dokumentácie k zákazke.

V prípade ZsNH realizovaných oslovením minimálne troch záujemcov je možné určiť úspešného uchádzača a PHZ jedným úkonom. Prijímateľ je však v každom prípade povinný dodržať procesné pravidlá upravené v tejto kapitole. V prípade voľby tohto postupu musí Prijímateľ disponovať minimálne dvomi ponukami, nakoľko okrem úspešného uchádzača určuje zároveň PHZ. Prijímateľ vo výzve na predkladanie ponúk adresovanej záujemcom prostredníctvom na to určenej funkcionalite elektronickej platformy v tomto prípade neuvádza, že ide výlučne o určenie PHZ. Ak Prijímateľovi neboli predložené dve CP, je možné pre účely určenia PHZ použiť aj CP identifikované cez webové rozhranie. Ak bola predložená iba jedna CP, Prijímateľ môže dohľadať minimálne jednu ďalšiu CP na webe, alebo ju identifikuje pomocou CRZ a spolu s ponukou predloženou na základe výzvy na predkladanie ponúk určí z cenových údajov PHZ. Zmluvu s dodávateľom, ktorý ako jediný v stanovenej lehote predložil CP, je možné uzavrieť v prípade, ak je jeho CP nižšia, ako bola cena zákazky identifikovaná na webe alebo pomocou CRZ, pričom cena bola jediným kritériom na vyhodnotenie CP a predmet zákazky, identifikovaný na webe alebo pomocou CRZ, je preukázateľne porovnateľný s predmetom zákazky podľa výzvy na predkladanie CP.

4.2.3 Pravidlá pre zákazky s nízkou hodnotou zadávané na základe zverejnenia výzvy na predkladanie CP

Povinnosť postupovať prostredníctvom elektronickej platformy, resp. iného elektronického prostriedku je v rámci tohto postupu dodržaná zverejnením výzvy na predkladanie ponúk a uskutočnením komunikácie v rámci zadávania zákazky s nízkou hodnotou vrátane predkladania ponúk prostredníctvom elektronickej platformy, pričom tento postup sa vzťahuje na zákazky ak ich:

- a) PHZ na uskutočnenie stavebných prác je rovnaká alebo vyššia ako 180 000 eur (po hodnotu limitu podlimitnej zákazky),
- b) PHZ na dodanie tovaru alebo služby je rovnaká alebo vyššia ako 70 000 eur (po hodnotu limitu podlimitnej zákazky),
- c) PHZ na poskytnutie služby uvedenej v prílohe č. 1 ZVO je rovnaká alebo vyššia ako 260 000 eur.

Popis zverejnenia výzvy:

- a) Stanovenie PHZ v súlade s § 6 ZVO,
- b) Vypracovanie výzvy v súlade s prílohou č. 1,
- c) Zaslanie výzvy na zverejnenie vo vestníku ÚVO,
- d) Predloženie CP prostredníctvom platforma/elektronický prostriedok,

- e) Vyhodnotenie predložených CP a vypracovanie záznamu z prieskumu trhu podľa prílohy č. 2,
- f) Zaslanie oznámenia o výsledku vyhodnotenia CP,
- d) Uzavretie zmluvy alebo vystavenie objednávky.

Prijímateľ nie je povinný použiť elektronickú platformu a ani postupovať podľa § 117 ods. 6 ZVO, ak je splnená niektorá z podmienok podľa § 81 písm. b), d) až h) ZVO, alebo ak:

- a) v postupe podľa § 117 ods. 6 ZVO nebola predložená ani jedna CP alebo ani jedna z predložených CP bez vykonania podstatných zmien nespĺňa požiadavky určené verejným obstarávateľom (Prijímateľom) na predmet zákazky alebo ani jeden uchádzač nespĺňa podmienky účasti a za predpokladu, že pôvodné podmienky zadávania zákazky sa podstatne nezmenia,
- b) zákazka na dodanie tovaru, na uskutočnenie stavebných prác alebo na poskytnutie služby sa zadáva z dôvodu mimoriadnej udalosti nespôsobenej verejným obstarávateľom, ktorú nemohol predvídať, a vzhľadom na vzniknutú časovú tieseň nemožno postupovať s použitím elektronickej platformy a ani podľa odseku § 117 ods. 6 ZVO.

Oslovení potenciálni záujemcovia musia byť subjekty, ktoré sú v čase zadávania a realizácie zákazky oprávnené dodávať tovar, uskutočňovať stavebné práce alebo poskytovať služby v rozsahu predmetu zákazky (identifikácia prebieha najmä cez informácie verejne dostupné v ORSR, ŽRSR alebo webovom sídle dodávateľa). V prípade oslovených potenciálnych dodávateľov Prijímateľ v zázname z prieskumu trhu uvedie aj skutočnosti, na základe ktorých oslovil práve vybraných potenciálnych dodávateľov, napr. odkaz na verejne dostupné zdroje, z ktorých vyplýva, že predmetní potenciálni dodávatelia podnikajú v predmete zákazky, resp. akékoľvek iné skutočnosti, či informácie, resp. predchádzajúcu skúsenosť, na základe ktorých Prijímateľ oslovil práve predmetných potenciálnych dodávateľov so žiadosťou o predloženie CP.

Výber úspešného uchádzača prebieha na základe vyhodnotenia informácií a CP predložených predloženej záujemcami, pričom Prijímateľ je povinný vyhodnotiť CP v súlade s podmienkami a kritériami, ktoré si pre tento účel určil.

Zákazka môže byť zrealizovaná aj v prípade predloženia 1 alebo 2 CP. Ak Prijímateľ oslovil na základe výzvy na predkladanie CP minimálne 3 potenciálnych dodávateľov a v stanovenej lehote na predkladanie CP bola predložená len 1 CP, Prijímateľ vykoná overenie hospodárnosti prostredníctvom odborného/znaleckého posudku.

4.3 Pravidlá pre zadávanie zákaziek do 10 000 eur bez DPH

V prípade týchto zákaziek, **tzv. malého rozsahu** podľa § 15 ods. 1 ZVO, ktorých PHZ je nižšia ako 10 000 eur bez DPH v priebehu kalendárneho roka alebo počas platnosti zmluvy, ak sa zmluva uzatvára na dlhšie obdobie ako jeden kalendárny rok, Prijímateľ môže určiť úspešného uchádzača **priamym zadaním**, pričom hospodárnosť overí Vykonávateľ na základe vlastnej správnej úvahy, keď adekvátnosť výdavkov posúdi na základe vlastných skúseností. Postup podľa tohto odseku sa vzťahuje aj na prípady zákaziek podľa § 1 ods. 2 až 14 ZVO, ktoré sú v hodnote do 10 000 EUR bez DPH.

Uvedeným nie je dotknutá možnosť Vykonávateľa alebo Prijímateľa overiť hospodárnosť aj na základe vlastných postupov, napr. zrealizovaním prieskumu trhu, znaleckým/odborným posudkom.

Prijímateľ je pri zadávaní zákazky do 10 000 eur bez DPH podľa § 1 ods. 15 ZVO povinný predložiť vykonávateľovi vyhlásenie, že v priebehu kalendárneho roka neobstará rovnaký predmet zákazky v celkovej hodnote vyššej ako 10 000 eur bez DPH.

Aby nedošlo k nedovolenému rozdeleniu zákaziek, ktoré navzájom spolu súvisia, do viacerých zákaziek tzv. „malého rozsahu“, s cieľom vyhnúť sa prísnejšiemu postupu zadávania zákazky, je potrebné zohľadňovať existenciu časovej,

miestnej a vecnej/funkčnej súvislosti medzi jednotlivými samostatne zadanými zákazkami. Rozhodujúcu úlohu zohráva aj okruh dodávateľov, ktorí sú schopní takýto druh zákazky zrealizovať. Ak ide o plnenia, kde je predpoklad, že jeden dodávateľ by mal záujem o celú zákazku, ide o dôležitú indíciu, že plnenie by malo byť predmetom jednej zákazky. V prípade, ak je hodnota celej zákazky 10 000 EUR bez DPH a viac, nie je možné zákazku zadať priamym zadaním ako zákazku tzv. „malého rozsahu“.

4.4 Pravidlá pre zdávanie zákaziek z výnimky podľa § 1 ods. 2 až 14 ZVO

Prijímateľ je pri zadávaní zákaziek podľa § 1 až 14 ZVO (tzv. zákazky z výnimky) zabezpečiť dodržiavanie princípu transparentnosti, hospodárnosti a musí zabezpečiť vylúčenie konfliktu záujmov.

V prípade výnimky, ktorá nie je viazaná na finančný limit, nie je povinnosťou Prijímateľa predložiť určenie a výpočet PHZ. Obdobne v prípade výnimiek, ktoré sú viazané na finančné limity podlimitných zákaziek a zákaziek s nízkou hodnotou (§ 1 ods. 13 a ods. 14) nie je potrebné v osobitnom postupe určovať PHZ, ale rozhodujúce je, aby zmluva (prípadne objednávka), ktorá je uzatvorená s úspešným uchádzačom, bola vo finančnom limite, ktorý je spojený s možnosťou uplatnenia predmetnej výnimky (finančné limity sú uvádzané v EUR bez DPH). Prijímateľ pri zadávaní podlimitnej zákazky alebo zákazky s nízkou hodnotou v režime výnimky nesmie zákazku umelo rozdeliť s cieľom vyhnúť sa pravidlám a postupom VO.

Pri zadávaní zákazky v režime výnimky je potrebné (ak táto príručka neurčuje inak), aby Prijímateľ vykonal prieskum trhu (napr. oslovením hospodárskych subjektov so žiadosťou o predloženie CP, pričom hospodárnosť Prijímateľ preukáže na základe predložených CP). Prijímateľ je povinný vyhodnotiť realizovaný prieskum trhu v súlade s pravidlami, ktoré si určil na začiatku zadávania zákazky (napr. vo výzve na predkladanie ponúk) a uzatvoriť zmluvu/zadať objednávku v súlade s výzvou na predkladanie ponúk a s ponukou úspešného uchádzača.

Prieskum trhu slúži pre overenie hospodárnosti výdavkov zákazky, pričom pre tento účel je možné aktuálnu CP hospodárskeho subjektu, v prospech ktorého bude zadaná zákazka v režime výnimky, porovnať s inou CP alebo ponukami na rovnaký alebo porovnateľný predmet zákazky. Z časového hľadiska nesmie byť rozdiel medzi dátumami vyhotovenia porovnávaných cenových ponúk viac ako 6 mesiacov. Ak sú cenové ponuky staršie ako 6 mesiacov, prijímateľ je povinný zdôvodniť túto skutočnosť (napr. že cena na trhu nezaznamenala zmenu), resp. požiadava hospodársky subjekt, v prospech ktorého má byť zákazka zadaná, o aktualizáciu predmetnej CP.

Ak je to objektívne možné, prijímateľ realizuje prieskum trhu pre účely overenia hospodárnosti tak, že okrem CP hospodárskeho subjektu, v prospech ktorého má byť zadaná zákazka, osloví so žiadosťou o predloženie CP minimálne jeden ďalší hospodársky subjekt alebo ak zatiaľ nedisponuje CP hospodárskeho subjektu, v prospech ktorého má byť zadaná zákazka, osloví v rámci prieskumu trhu so žiadosťou o predloženie CP minimálne dva relevantné hospodárske subjekty. Následne Prijímateľ aktuálnu CP hospodárskeho subjektu, v prospech ktorého bude zadaná zákazka v režime výnimky, porovná s CP na rovnaký alebo porovnateľný predmet zákazky minimálne jedného ďalšieho hospodárskeho subjektu (ak nebolo doručených viac CP). Hospodárske subjekty, ktoré sú účastníkmi prieskumu trhu musia byť oprávnené dodávať tovar, poskytovať služby, alebo realizovať stavebné práce, ktoré tvoria predmet zákazky.

V prípade, že nie je možné získať na porovnanie CP v rámci prieskumu trhu, je akceptovateľné aj preukázanie hospodárnosti zo strany Prijímateľa na základe odborného alebo znaleckého posudku.

Prijímateľ je povinný každé použitie výnimky riadne zdôvodniť a podložiť relevantnou dokumentáciou s výnimkou prípadov, ak priamo zo znenia názvu predmetu zákazky, alebo z postavenia dodávateľa (napr. výnimka podľa § 1 ods. 13 písm. u) ZVO) nevyplýva oprávnenosť použitia výnimky z pôsobnosti ZVO). V prípade, že sa zadanie zákazky z výnimky vzťahuje na skutočnosť, že plnenie môže zabezpečiť len jediný dodávateľ alebo na uplatnenie osobitého

režimu (napr. podľa § 1 ods. 2 písm. d), j), k) ZVO), musí Prijímateľ túto skutočnosť písomne zdôvodniť alebo doložiť relevantným dokladom preukazujúcim túto skutočnosť.

V prípade zadávania zákazky podľa § 1 ods. 13 písm. q) ZVO, ktorej predmetom je poskytnutie služieb, ktorých odberateľom je akýkoľvek verejný obstarávateľ a dodávateľom verejný obstarávateľ, ktorý priamo poskytuje službu tvoriacu predmet zákazky, sa nevyžaduje vykonanie prieskumu trhu. V tomto prípade Prijímateľ nevyužíva pomocné nástroje na overenie hospodárnosti (okrem prípadov, ak boli na dané skupiny výdavkov určené zo strany Vykonávateľa finančné alebo % limity alebo benchmarky), ale uvedené nezbavuje prijímateľa povinnosti pri zadávaní zákazky tohto typu postupovať tak, aby vynaložené náklady na predmet zákazky boli v čase zadávania zákazky hospodárne.

4.5 Predkladanie dokumentácie z VO na kontrolu a kontrola VO

Kompletnú dokumentáciu k ukončenému postupu VO (resp. obstarávania zákaziek z výnimky podľa [kapitoly 4.4](#)), Prijímateľ predkladá bezodkladne po nadobudnutí účinnosti zmluvy s dodávateľom, najneskôr však spolu so ŽOP, v ktorej sú prvýkrát nárokované výdavky naviazané na toto VO.

V prípade, ak dokumentácia z VO nie je kompletná, vyzve Vykonávateľ Prijímateľa na doplnenie a stanoví mu primeranú lehotu na doplnenie alebo vysvetlenie. Až do doby predloženia doplnenia dokumentácie Vykonávateľ pozastaví plynutie lehoty na výkon kontroly. V prípade nejasnosti požiada Vykonávateľ Prijímateľa o vyjadrenie k predloženej dokumentácii. Doplnením alebo vysvetlením Prijímateľa k predloženej dokumentácii, nemôže dôjsť k zmene už predloženej dokumentácie.

Pre potreby kontroly/finančnej kontroly VO/O Prijímateľ predkladá Vykonávateľovi **kópiu originálnej dokumentácie**.

Súčasne s dokumentáciou predkladá Prijímateľ: čestné vyhlásenie k úplnosti dokumentácie podľa prílohy č. 3 a čestné vyhlásenie ku konfliktu záujmov podľa prílohy č. 4.

Lehoty na výkon kontroly VO pre Prijímateľa začínajú plynúť prvým pracovným dňom nasledujúcim po dni doručenia dokumentácie z procesu VO podľa tejto kapitoly. **Lehota na výkon kontroly VO je 45 kalendárnych dní.**

Ak neboli kontrolou zistené nedostatky, Vykonávateľ vypracuje správu z kontroly a zašle ju Prijímateľovi. Momentom ukončenia kontroly je v tomto prípade zaslanie správy z kontroly Prijímateľovi. Týmto úkonom sú výdavky súvisiace s danou zákazkou pripustené do financovania.

Ak boli kontrolou zistené nedostatky, Vykonávateľ vypracuje návrh správy z kontroly, v ktorom uvedie zistené nedostatky a lehotu na podanie námietok k zisteným nedostatkom.

Po doručení návrhu správy z kontroly je Prijímateľ oprávnený v stanovenej lehote podať námietky k zisteným nedostatkom. Námietky musí Prijímateľ písomne zdôvodniť, prípadne aj podložiť relevantnou dokumentáciou. Ak Prijímateľ v stanovenej lehote nepredloží žiadne námietky alebo doručí oznámenie, že nemá námietky k návrhu správy z kontroly, Vykonávateľ bude považovať zistené nedostatky za akceptované. V prípade, že Prijímateľ zašle námietky, ktoré nebudú zo strany Vykonávateľa akceptované, Vykonávateľ zdôvodnenie neakceptovania námietok uvedie v správe z kontroly. Momentom ukončenia kontroly je zaslanie správy z kontroly Prijímateľovi.

V prípade, že Vykonávateľ akceptuje námietky Prijímateľa a na ich základe budú odstránené nedostatky, Vykonávateľ vypracuje správu z kontroly. Momentom ukončenia kontroly je v tomto prípade zaslanie správy z kontroly Prijímateľovi. Týmto úkonom sú výdavky súvisiace s danou zákazkou pripustené do financovania.

V prípade, ak sú záverom kontroly zistenia, resp. predbežné zistenia, ktoré nie je možné odstrániť, resp. ak k odstráneniu nedôjde v primeranej lehote, Vykonávateľ je oprávnený pozastaviť poskytovanie prostriedkov mechanizmu. Medzi dôvody pozastavenie poskytovania prostriedkov mechanizmu môžu byť aj zistenia týkajúce sa konfliktu záujmov, podozrenia z podvodu, kolúzia, dvojité financovanie alebo neoprávnenosť predmetu obstarávania z pohľadu pravidiel poskytovania prostriedkov mechanizmu.

V prípade, ak sú záverom kontroly zistenia s vplyvom alebo možným vplyvom na výsledok VO, Vykonávateľ zašle podnet na ÚVO. V prípade, ak ÚVO zistí porušenia ZVO, môže uplatniť sankciu v zmysle ZVO. Závery kontroly ÚVO Vykonávateľ zohľadní v správe z kontroly.

Predmetom kontroly VO je aj možný výskyt závažných nezrovnalostí, akými sú podvod, korupcia, konflikt záujmov alebo dvojité financovanie. V prípade identifikovania závažných nezrovnalostí vykonávateľ oznámi zistené nedostatky orgánom príslušným konať v danej veci, a to napr. orgánom činným v trestnom konaní alebo PMU.

4.6 Dodatky

Podmienky uzatvárania dodatkov k zmluvám, ktoré boli výsledkom VO upravuje § 18 ZVO - Zmena zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy počas ich trvania.

V prípade, že Prijímateľ uzavrie dodatok k uzavretej zmluve s dodávateľom, je povinný takýto dodatok predložiť na kontrolu po nadobudnutí jeho účinnosti.

Na predkladanie dodatkov a na ich kontrolu sa vzťahujú rovnaké pravidlá ako na predkladanie dokumentácie na kontrolu VO.

4.7 Konflikt záujmov vo VO

Podľa § 23 ods. 1 ZVO je verejný obstarávateľ povinný zabezpečiť, aby vo VO nedošlo ku konfliktu záujmov, ktorý by mohol narušiť alebo obmedziť hospodársku súťaž alebo porušiť princíp transparentnosti a princíp rovnakého zaobchádzania upravený v ustanovení § 10 ods. 2 ZVO. Predmetom finančnej kontroly VO je aj skutočnosť, či bol v procese VO vylúčený konflikt záujmov podľa ustanovení § 23 ZVO .

Konflikt záujmov zahŕňa najmä situáciu, ak zainteresovaná osoba, ktorá môže ovplyvniť výsledok alebo priebeh VO, má priamy alebo nepriamy finančný záujem, ekonomický záujem alebo iný osobný záujem, ktorý možno považovať za ohrozenie jej nestrannosti a nezávislosti v súvislosti s VO.

Zainteresovanou osobou je najmä:

- zamestnanec verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa, ktorý sa podieľa na príprave alebo realizácii VO alebo iná osoba, ktorá poskytuje verejnému obstarávateľovi alebo obstarávateľovi podpornú činnosť vo VO, a ktorá sa podieľa na príprave alebo realizácii VO alebo
- osoba s rozhodovacími právomocami verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa, ktorá môže ovplyvniť výsledok VO bez toho, aby sa nevyhnutne podieľala na jeho príprave alebo realizácii.

Prijímateľa sú povinní skúmať možný konflikt záujmov pri realizácii akýchkoľvek úkonov v procese VO (napr. pri realizácii trhových konzultácií, v štádiu zisťovania PHZ, prípravy VO, po uplynutí lehoty na predkladanie CP). Zainteresované osoby na strane verejného obstarávateľa potvrdia neprítomnosť konfliktu záujmov podpísaním čestného vyhlásenia podľa Prílohy č. 4 po predložení CP, keď sú známe všetky subjekty, ktoré sa zapojili do VO. Čestné vyhlásenia sú súčasťou dokumentácie k VO a Prijímateľa ich predkladajú spolu s ostatnou dokumentáciou k VO. Prepojenie medzi Prijímateľom a uchádzačom/záujemcom/subdodávateľom, ktoré by mohlo predstavovať konflikt záujmov, je potrebné posudzovať individuálne, zohľadniť všetky skutočnosti a celý priebeh zadávania zákazky, a to najmä či uchádzačovi vznikla neprimeraná výhoda, ktorá mohla narušiť čestnú hospodársku súťaž (napr. závažným indikátorom vo väzbe na identifikovanie možného konfliktu záujmov je identifikovanie aj iných zistení, ktoré zvýhodňujú uchádzača, u ktorého bolo identifikované prepojenie na verejného obstarávateľa).

Minulé záujmy zainteresovanej osoby sú relevantné, ak má zainteresovaná osoba naďalej povinnosti/závazky vyplývajúce z predchádzajúcich pozícií/predchádzajúceho zamestnania u uchádzača/záujemcu/subdodávateľa (počas špecifického obdobia, počas ktorého sa osoba musí vyhýbať akýmkoľvek konfliktom záujmov a zdržať sa výkonu

povinností, ktoré môžu zasahovať do povinností predchádzajúceho zamestnania). Ak už od zastávania pozície u predchádzajúceho zamestnávateľa uplynulo viac ako päť rokov a zainteresovaná osoba už nemá žiadne záväzky/povinnosti súvisiace s predchádzajúcimi pozíciami/predchádzajúcim zamestnaním, uvedené sa v zmysle Usmernenia EK týkajúceho sa predchádzania a riešenia konfliktov záujmov v zmysle nariadenia o rozpočtových pravidlách (2021/C 121/01), nepovažuje za konflikt záujmov.

V prípade, že nie je možné zabrániť pretrvávajúcemu konfliktu záujmov, a to najmä v prípadoch, keď sa jedná o zainteresovanú osobu s rozhodovacími právomocami, ktorá môže ovplyvniť výsledok VO, prijímateľ uplatní sankciu vylúčenia uchádzača/záujemcu podľa § 40 ods. 6 písm. f) ZVO, nakoľko konflikt záujmov nemožno odstrániť inými účinnými opatreniami.

Pokiaľ vykonávateľ identifikuje pri kontrole VO možný konflikt záujmov, podá podnet na ÚVO. Vykonávateľ je oprávnený, pri identifikovaní konfliktu záujmov, nepripustiť výdavky z predmetného VO do financovania.

4.8 Kolúzne správanie vo VO

Kolúzne správanie znamená akúkoľvek spoluprácu medzi uchádzačmi vo VO, osobami zapojenými do procesu VO a ďalšími aktérmi, či už s vedomím alebo bez vedomia Prijímateľa. Konkrétne môže ísť o dohodu o cenách, dohodu o rozdelení trhu, dohodu o víťaznej CP (tzv. bid rigging) a ďalšie.¹²

Prijímateľ je povinný všetkými dostupnými zákonnými prostriedkami zamedziť kolúznemu správaniu vo všetkých druhoch hospodárskej súťaže. Pri odhaľovaní kolúzie sa odporúča oboznámiť sa s dokumentami zverejnenými PMU na <https://www.antimon.gov.sk/bid-rigging/>. Vykonávateľ prípadné identifikované zistenia, ktoré vedú k podozreniu z protiprávneho konania, oznámi zistené podozrenia PMÚ.

4.9 Zoznam rizikových indikátorov možného porušenia hospodárskej súťaže

Rizikové indikátory, ktoré sú ďalej uvedené, sa zohľadňujú pri zadávaní zákaziek spadajúcich pod ZVO. V prípade zákaziek nespádajúcich pod ZVO sa rizikové indikátory vyhodnocujú primerane. Tieto rizikové indikátory predstavujú modelové správanie v procese obstarávania, ktoré by v určitých prípadoch mohlo znamenať porušenie pravidiel ochrany hospodárskej súťaže. Ide o indície, ktoré nemusia sami o sebe znamenať dôkaz o porušení pravidiel hospodárskej súťaže, avšak zvyšujú pravdepodobnosť, že v rámci daného zadávania postupu zákazky mohlo dôjsť k protiprávnemu konaniu. Tento zoznam nie je vyčerpávajúcim súhrnom všetkých rizikových situácií.

Odporúčame Prijímateľovi, resp. osobám, ktoré poveril realizáciou VO a tiež členom komisie na vyhodnotenie CP oboznámiť sa s rizikovými indikátormi a ich správnym vyhodnotením vo vzájomných súvislostiach a ďalšie činnosti vykonávať s ohľadom na dostatočné využitie tejto vedomosti.

Upozorňujeme prijímateľa, že potvrdenie porušenia zákona o ochrane hospodárskej súťaže môže predstavovať prekážku v ďalšom spolufinancovaní predmetného VO/O.

V prípade vydania právoplatného rozhodnutia PMU vo veci porušenia zákona o ochrane hospodárskej súťaže sa odporúča následne zvážiť aj možnosti podania žaloby pre uplatnenie prípadných nárokov na náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže v súlade so zákonom č. 350/2016 Z.z. o niektorých pravidlách uplatňovania nárokov na náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹² Z pohľadu možného porušenia hospodárskej súťaže podľa zákona č. 187/2021 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže, konkrétne dohôd obmedzujúcich súťaž podľa § 4 zákona o ochrane hospodárskej súťaže.

Zoznam rizikových indikátorov:

Názov rizikového indikátora	Popis rizikového indikátora
Rotácia úspešných uchádzačov podľa regiónu, typu služby, tovaru alebo práce (bid rotation)	Zloženie uchádzačov, ktorí predložili CP, je pri viacerých súťažiach takmer rovnaké, pričom ako úspešný je vyhodnotený vždy iný uchádzač, a to v závislosti od regiónu, alebo typu služby, tovaru alebo práce alebo podľa typu zákazníkov a pod.
Neúspešný uchádzač je zazmluvnený úspešným uchádzačom ako subdodávateľ	Pri kontrole Vykonávateľ identifikuje skutočnosť, že s uchádzačom, ktorý bol v súťaži vyhodnotený ako neúspešný, uzavrel úspešný uchádzač v rámci plnenia predmetnej zákazky subdodávateľskú zmluvu.
Medzi uchádzačmi je majetkové alebo osobné prepojenie	Medzi úspešným uchádzačom a iným uchádzačom je majetkové alebo osobné prepojenie (napr. štatutár úspešného uchádzača a štatutár neúspešného uchádzača sú spoločne štatutárnymi zástupcami aj v inom subjekte (ktorý mohol alebo aj nemusel predložiť ponuku). Príslušnosť uchádzačov k jednej ekonomickej skupine, ktorí podali v postupe zadávania zákazky samostatné ponuky, sa neposudzuje ako indikátor možného protisúťažného konania.
Niektorí uchádzači predkladajú opätovne svoju CP, avšak nikdy nie sú úspešní	Vo viacerých súťažiach je možné identifikovať rovnakého uchádzača, ktorý sa zúčastní postupu VO, ale nikdy nie je úspešný.
Niektorí uchádzači predkladajú CP, avšak nespĺňajú rozsah požiadaviek pre účely splnenia podmienok účasti/požiadaviek na predmet zákazky	V postupoch VO je možné pri kontrole zistiť, že CP predložili uchádzači, ktorí zjavne nespĺňajú podmienky účasti alebo požiadavky na predmet zákazky (napr. nedosahujú požadovaný obrat, nedisponujú požadovanými referenciami, predmet zákazky nie je predmetom ich podnikateľskej činnosti).
Dvaja alebo viacerí uchádzači predkladajú spoločnú CP (ako skupina dodávateľov), avšak aspoň jeden z nich je dostatočne kvalifikovaný aby mohol podať ponuku sám	V súťaži je identifikovaný dodávateľ, o ktorom je všeobecne známe, že je kvalifikovaný podať CP aj bez vytvorenia skupiny dodávateľov, napriek tomu sa súťaže zúčastňuje v rámci spoločnej CP dvoch alebo viacerých dodávateľov.

	<p>V takomto prípade je ale potrebné vyhodnotiť, či podmienky zadávania zákazky naozaj neumožňovali jednotlivým uchádzačom podať CP samostatne (napr. ide o uchádzača, ktorý predložil CP do viacerých samostatných postupov zadávania zákazky vyhlásených/realizovaných v rovnakom čase a pod.).</p>
Predloženie tieňovej („krycej“) CP (cover bidding)	<p>Určitý uchádzač predloží CP, ktorá je príliš vysoká na to, aby bola akceptovaná.</p> <p>Určitý uchádzač predloží CP s podmienkami, ktoré sú pre verejného obstarávateľa neakceptovateľné, resp. v rozpore so súťažnými podkladmi alebo výzvou na predkladanie CP.</p>
Zrušenie CP (bid suppresion)	<p>Niektorí uchádzači neočakávane stiahli svoje CP.</p> <p>Pravidelní uchádzači o určitý typ zákazky nepredložili CP, aj keď sa očakávala ich účasť, nakoľko v iných súťažiach na obdobný predmet zákazky ponuku predložili.</p>
Nízky počet CP/žiadostí o účasť	<p>V rámci súťaže bol predložený nízky počet CP alebo žiadostí o účasť (1 až 2).</p>
Podozrivé schémy v stanovovaní cien	<p>Ceny predložené uchádzačmi sa oproti úspešnej CP zvyšujú o pravidelný % prírastok.</p> <p>Na stanovenie ceny sú pri viacerých uchádzačoch použité rovnaké kalkulácie (cenový index).</p> <p>Výsledná suma CP úspešného uchádzača je neprimerane vysoká vzhľadom na sumy, ktoré je možné pri kontrole získať a porovnať z verejne dostupných zdrojov alebo z vlastných databáz a zdrojov informácií o hodnotách podobných tovarov, prác a služieb.</p> <p>V súťaži je možné porovnať náhly pokles ponukových cien (v porovnaní s inými súťažami na obdobný predmet zákazky) pri vstupe uchádzača do súťaže, ktorý v predošlých podobných súťažiach nepredkladal CP.</p> <p>Ceny použité ako signalizácie v e-aukciách. Miestni dodávatelia predkladajú vyššie ceny pre miestne dodávky ako pre dodávky do vzdialenejších destinácií.</p>
Podozrivé vyhlásenia a správanie	<p>Vyhlásenia naznačujúce, že určitý uchádzač pozná (nezverejnené) ceny alebo detaily CP iného uchádzača alebo vopred „pozná“ úspešného uchádzača.</p>

	<p>Vyhlásenia, že určití uchádzači nepredávajú tovary alebo neponúkajú služby v určitej oblasti alebo určitým odberateľom.</p> <p>Použitie rovnakej alebo podobnej terminológie pri vysvetľovaní CP alebo vysvetľovaní mimoriadne nízkej CP.</p> <p>Niekoľko uchádzačov adresovalo verejnému obstarávateľovi rovnaké žiadosti o vysvetlenie súťažných podkladov.</p>
<p>Podozrivé indicie v dokumentácii</p> <p>z VO</p>	<p>Dokumenty obsahujú rovnaký rukopis, druh písma (má sa na mysli menej využívaný typ písma), rovnakú formu (netýka sa prípadov, ak uchádzači predkladajú rovnaké formáty dokumentov, ktoré vytvoril verejný obstarávateľ a sú súčasťou súťažných podkladov) alebo boli použité rovnaké kancelárske potreby (napr. CP sú podpísané rovnakým atramentom, sú na rovnakom kancelárskom papieri).</p> <p>Rovnaké chyby v jednotlivých dokumentoch, napr. pravopisné chyby, tlačiarenské chyby (rovnaké nedostatky tlače), matematické chyby (identické chyby v počítaní).</p> <p>Zhodné nepravidelnosti, napr. zoradenie dokumentov do CP s prehodenými stranami, identické chybné číslovanie strán.</p> <p>Dokumenty v elektronickej forme ukazujú, že ich vytvorila alebo upravovala jedna osoba.</p> <p>Obálky od rôznych uchádzačov, sú zasielané z jednej pošty, majú rovnaké frankovacie značky a známky, na podaciích lístkoch je rovnaký rukopis, čísla kolkov v rôznych CP na seba nadväzujú.</p> <p>Niekoľko CP (alebo akýchkoľvek iných dokumentov, napr. žiadosti o vysvetlenie súťažných podkladov) je posielaných z rovnakej e-mailovej adresy, z rovnakého faxového čísla alebo naraz prostredníctvom jedného kuriéra.</p> <p>Dokumenty o CP obsahujú veľký počet opráv ako, škrtenie alebo iné viditeľné zmeny.</p> <p>CP jedného uchádzača obsahujú jednoznačný odkaz na CP ostatných konkurentov, v hlavičke sa vyskytujú kontaktné údaje iného uchádzača alebo využívajú hlavičkový papier konkurenta.</p>

	<p>CP viacerých uchádzačov obsahujú podstatný počet rovnakých odhadov nákladov na jednotlivé položky.</p> <p>Doklady preukazujúce splnenie podmienok účasti boli overené tým istým notárom alebo predložené tým istým prekladateľom (spravidla v ten istý deň), pričom ide o uchádzačov, ktorí majú rôzne sídlo alebo miesto podnikania.</p> <p>CP viacerých uchádzačov obsahovali v rámci podmienok účasti technickej alebo odbornej spôsobilosti údaje o vzdelaní a odbornej praxi tých istých expertov, aj napriek skutočnosti, že trh ponúka relatívne široké portfólio expertov tohto typu.</p> <p>Uchádzači predložili rovnaký opis predmetu zákazky, ktorý nie je voľne dostupný.</p>
--	--

5 Prílohy

Príloha č. 1: Vzor výzvy na predkladanie CP

Príloha č. 2: Vzor záznamu z prieskumu trhu

Príloha č. 3: Čestné vyhlásenie k úplnosti dokumentácie predkladanej na kontrolu VO/O

Príloha č. 4: Čestné vyhlásenie ku konfliktu záujmov

Príručka k verejnému obstarávaniu pre prijímateľov projektov v rámci výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie prostriedkov pre žiadateľov rozvojových projektov transformácie regiónu Národného parku Muránska planina a Poloniny

Verzia: 1.0

Účinná od: 25.05.2023